

НАЗРУК ОСИП ТАДЕЙОВИЧ

БІОГРАФІЯ

Народився 31 серпня 1883 р. в м. Бучач. Тут вчився у гімназії. Згодом студював право у Львівському та Віденському університетах. Його покликанням зі студентських років стала політика, водночас він шліфував публіцистичну майстерність. Результатом стала видана ще до 1914 р. низка брошур на політичні теми.

Після вибуху Першої світової війни О. Назарук тісно пов'язав свою долю з Українськими Січовими Стрільцями і став їхнім літописцем. Був одним із організаторів «Пресової квартири» УСС.

1916 р. у Львові вийшла праця О. Назарука «Слідами Українських Січових Стрільців», а у Відні побачила світ його ж книжка «Над Золотою Липою». Донині ці видання залишаються одними з найважливіших і найавторитетніших джерел вивчення історії УСС.

Того ж 1916 р. у Львові вийшла ще одна книжка — «З кривавого шляху Українських Січових Стрільців», до якої був безпосередньо причетний Осип Назарук. У цю «ілюстровану збірку оповідань і описів» він вклав багато праці як автор, редактор і упорядник. А роком раніше О. Назарук видав у Відні «Співанки УСС».

Письменника постійно вабила історична тематика. Його погляд зупинився зокрема на двох яскравих постатях минулого — князя Ярослава Осмомисла та знаменитої Роксолани, а також помандрував у часи монгольських набігів.

Першою вийшла до читачів у 1918 р. «українська повість з 12-го століття у двох частинах» — «Князь Ярослав Осмомисл». Товариство «Просвіта» нагородило цей твір престижною «Михайловою премією». Літературні критики відгукнулися на книгу О. Назарука по-різному. Полеміка між ними не припинялася кілька років. А читачі тим часом дуже активно розкуповували повість, її почали вивчати у школах.

У цей період О. Назарук написав ще дві повісті — «Проти орд Чінгісхана» і «Роксолана», однак видати їх не вдалося: на заваді

НАЗРУК ОСИП ТАДЕЙОВИЧ

БІОГРАФІЯ

Народився 31 серпня 1883 р. в м. Бучач. Тут вчився у гімназії. Згодом студював право у Львівському та Віденському університетах. Його покликанням зі студентських років стала політика, водночас він шліфував публіцистичну майстерність. Результатом стала видана ще до 1914 р. низка брошур на політичні теми.

Після вибуху Першої світової війни О. Назарук тісно пов'язав свою долю з Українськими Січовими Стрільцями і став їхнім літописцем. Був одним із організаторів «Пресової квартири» УСС.

1916 р. у Львові вийшла праця О. Назарука «Слідами Українських Січових Стрільців», а у Відні побачила світ його ж книжка «Над Золотою Липою». Донині ці видання залишаються одними з найважливіших і найавторитетніших джерел вивчення історії УСС.

Того ж 1916 р. у Львові вийшла ще одна книжка — «З кривавого шляху Українських Січових Стрільців», до якої був безпосередньо причетний Осип Назарук. У цю «ілюстровану збірку оповідань і описів» він вклав багато праці як автор, редактор і упорядник. А роком раніше О. Назарук видав у Відні «Співанки УСС».

Письменника постійно вабила історична тематика. Його погляд зупинився зокрема на двох яскравих постатях минулого — князя Ярослава Осмомисла та знаменитої Роксолани, а також помандрував у часи монгольських набігів.

Першою вийшла до читачів у 1918 р. «українська повість з 12-го століття у двох частинах» — «Князь Ярослав Осмомисл». Товариство «Просвіта» нагородило цей твір престижною «Михайловою премією». Літературні критики відгукнулися на книгу О. Назарука по-різному. Полеміка між ними не припинялася кілька років. А читачі тим часом дуже активно розкуповували повість, її почали вивчати у школах.

У цей період О. Назарук написав ще дві повісті — «Проти орд Чінгісхана» і «Роксолана», однак видати їх не вдалося: на заваді

став буревій політичних і воєнних подій, що охопив Україну. 30 грудня 1918 р. було утворене Управління преси та інформації УНР, очолити яке довірили О. Назарукові.

Після повернення до Галичини у 1919 р. він керував Прескватирою Української Галицької Армії. Згодом із урядом ЗУНР емігрував до Відня, де видав свій «Конспект споминів з української революції» під назвою «Рік на Великій Україні». В цій об'ємній книзі детально описував події від 5 листопада 1918 р. до 16 листопада 1919 р. Серед дійових осіб спогадів — В. Винниченко, С. Петлюра, інші історичні постаті. 1971 р. побачила світ і двотомна повість «Проти орда Чингісхана».

Влітку 1922 р. О. Назарук виїхав з Відня до Канади і змушений був залишитися за океаном.

У Канаді став відомий як співорганізатор гетьманського руху, а в США, куди переїхав у листопаді 1923 р., одна за одною видав свої книжки і брошури: «Тома Томашевський — піонер української преси в Америці», «Іван Данильчук — найбільший український гуморист в Канаді», «На спокійнім океані», «Організаційний Отченаш», «В лісах Альберти і Скалистих горах», «В найбільшій парку Скалистих гір» та інші.

Повернувшись до Львова, Осип Назарук у 1928 р. почав редагувати газету «Нова зоря» — католицький часопис. Виступав тут з публіцистичними статтями, кращі з них видавав брошурами.

У 1930 р. побачила світ його доопрацьована протягом 1923 — 1929 рр. «історична повість з 16 століття» під назвою «Роксоляна. Жінка халіфа й падишаха Сулеймана Великого, завойовника і законодавця».

Також у Львові у різних видавництвах вийшли «Вчасна війна в північній Альберті», «Греко-католицька церква і українська ліберальна інтелігенція» (обидві — 1929), «Галицька делегація в Ризі. 1920. Спомин учасника» (1930), «Вибір звання», «Венеція», «Катедра св. Марка», «Галичина і Велика Україна», «Гоги і магоги» (усі — 1934), «Ромаятерна. Вічний Рим — апостольська столиця» (1937), «Вражіння з Волині», «В

став буревій політичних і воєнних подій, що охопив Україну. 30 грудня 1918 р. було утворене Управління преси та інформації УНР, очолити яке довірили О. Назарукові.

Після повернення до Галичини у 1919 р. він керував Прескватирою Української Галицької Армії. Згодом із урядом ЗУНР емігрував до Відня, де видав свій «Конспект споминів з української революції» під назвою «Рік на Великій Україні». В цій об'ємній книзі детально описував події від 5 листопада 1918 р. до 16 листопада 1919 р. Серед дійових осіб спогадів — В. Винниченко, С. Петлюра, інші історичні постаті. 1971 р. побачила світ і двотомна повість «Проти орда Чингісхана».

Влітку 1922 р. О. Назарук виїхав з Відня до Канади і змушений був залишитися за океаном.

У Канаді став відомий як співорганізатор гетьманського руху, а в США, куди переїхав у листопаді 1923 р., одна за одною видав свої книжки і брошури: «Тома Томашевський — піонер української преси в Америці», «Іван Данильчук — найбільший український гуморист в Канаді», «На спокійнім океані», «Організаційний Отченаш», «В лісах Альберти і Скалистих горах», «В найбільшій парку Скалистих гір» та інші.

Повернувшись до Львова, Осип Назарук у 1928 р. почав редагувати газету «Нова зоря» — католицький часопис. Виступав тут з публіцистичними статтями, кращі з них видавав брошурами.

У 1930 р. побачила світ його доопрацьована протягом 1923 — 1929 рр. «історична повість з 16 століття» під назвою «Роксоляна. Жінка халіфа й падишаха Сулеймана Великого, завойовника і законодавця».

Також у Львові у різних видавництвах вийшли «Вчасна війна в північній Альберті», «Греко-католицька церква і українська ліберальна інтелігенція» (обидві — 1929), «Галицька делегація в Ризі. 1920. Спомин учасника» (1930), «Вибір звання», «Венеція», «Катедра св. Марка», «Галичина і Велика Україна», «Гоги і магоги» (усі — 1934), «Ромаятерна. Вічний Рим — апостольська столиця» (1937), «Вражіння з Волині», «В

Будапешті» (обидві — 1938), «Замах на церкву», «Значіння партій» (обидві — 1939) та інші. Статті О. Назарука публікували львівські часописи «Діло», «Українське слово», «Свобода», «Поступ», «Шляхи»...

У пресі він активно співробітничав майже до останніх своїх днів. Помер Осип Назарук 31 березня 1940 р. в Кракові, куди виїхав перед вступом радянських військ до Львова. Чимало з того, що він написав, залишилося в рукописах... Але й твори, що побачили світ, чекала сумна доля. Після так званого «визволення» 1939 р. книги письменника були вилучені з бібліотек і зараховані до категорії націоналістичних. Ім'я О. Назарука зникло з літератури. Нині письменник і його твори повертаються до читача.

Будапешті» (обидві — 1938), «Замах на церкву», «Значіння партій» (обидві — 1939) та інші. Статті О. Назарука публікували львівські часописи «Діло», «Українське слово», «Свобода», «Поступ», «Шляхи»...

У пресі він активно співробітничав майже до останніх своїх днів. Помер Осип Назарук 31 березня 1940 р. в Кракові, куди виїхав перед вступом радянських військ до Львова. Чимало з того, що він написав, залишилося в рукописах... Але й твори, що побачили світ, чекала сумна доля. Після так званого «визволення» 1939 р. книги письменника були вилучені з бібліотек і зараховані до категорії націоналістичних. Ім'я О. Назарука зникло з літератури. Нині письменник і його твори повертаються до читача.

РОКСОЛЯНА**I****СТРАШНЕ ВЕСІЛЛЯ**

Не знаєш ранком,
Що буде вечерком.
Народна приповідка

Було то в гарячий літній вечір 1518 р.

Золота велика зізда дня помалу заходила в найбільший став Поділля, що в блискучім озері світла лагідно шелестів м'якими хвилями води. Вона мов цариця лагодилася до сну на своїм м'яккім пурпуровім ложі. За ставом видніли темні окопи й білі стіни Рогатина та спокійна лента тихої річки Липи.

В такий час із-за синьої смуги лісу показалися чотири вози на порожнім шляху, що провадив зі Львова до Рогатина. На них їхали весільні гості. То старий Дропан, львівський купець, їхав з сім'єю в Рогатин женити свого одинака Стефана з дочкою о. Луки Лісовського — пароха при церкві св. Духа, на передмістю Рогатина.

Молодий Стефан Дропан, що вже від двох літ любився в Настуні Лісовській, не пам'ятався з весільної радості. Він більшу часть дороги йшов попри вози, хоч з нього сміялися, що й так скорше не буде на місці.

— Не спішися, бо й так не знати ранком, що буде вечерком,— говорив йому батько, що вже переняв цю улюблену приповідку від свого свата, батька Настуні, який часом приїздив до свого брата, що був священиком при церкві св. Юра у Львові. Але Стефан то випереджував вози, то оставав позаду, щоби свобідніше віддаватися своїм мріям про щастя. І не бачив і не чув нічого, прич своєї дівчини коло себе, хоч її не було тут. Не бачив ні синявої шати шалвій, ні смілок у тінистих місцях лісів,

РОКСОЛЯНА**I****СТРАШНЕ ВЕСІЛЛЯ**

Не знаєш ранком,
Що буде вечерком.
Народна приповідка

Було то в гарячий літній вечір 1518 р.

Золота велика зізда дня помалу заходила в найбільший став Поділля, що в блискучім озері світла лагідно шелестів м'якими хвилями води. Вона мов цариця лагодилася до сну на своїм м'яккім пурпуровім ложі. За ставом видніли темні окопи й білі стіни Рогатина та спокійна лента тихої річки Липи.

В такий час із-за синьої смуги лісу показалися чотири вози на порожнім шляху, що провадив зі Львова до Рогатина. На них їхали весільні гості. То старий Дропан, львівський купець, їхав з сім'єю в Рогатин женити свого одинака Стефана з дочкою о. Луки Лісовського — пароха при церкві св. Духа, на передмістю Рогатина.

Молодий Стефан Дропан, що вже від двох літ любився в Настуні Лісовській, не пам'ятався з весільної радості. Він більшу часть дороги йшов попри вози, хоч з нього сміялися, що й так скорше не буде на місці.

— Не спішися, бо й так не знати ранком, що буде вечерком,— говорив йому батько, що вже переняв цю улюблену приповідку від свого свата, батька Настуні, який часом приїздив до свого брата, що був священиком при церкві св. Юра у Львові. Але Стефан то випереджував вози, то оставав позаду, щоби свобідніше віддаватися своїм мріям про щастя. І не бачив і не чув нічого, прич своєї дівчини коло себе, хоч її не було тут. Не бачив ні синявої шати шалвій, ні смілок у тінистих місцях лісів,

які переїздили, не бачив золотистої імли беріз, ні пахучої м'яти, ні гнучкого ломиносу, ні яглиці, ні жовто-червоної дівини, ні холодку, ні копитника-стародуба, хоч ішов по них.

— Йому тепер цвіте папороть... — говорили про нього весільні гості, прихильно сміючись.

А в його серці цвіла й пахла любов.

Він раз у раз згадував, як вона починалася і як перший раз побачив Настуню на подвір'ю церкви св. Юра у Львові. Відтоді життя було для нього одною смугою світла, запаху й музики. І боротьби. Батько не дуже був за цим, щоб він женився з попадянкою. Мав для нього на приміті багату дочку свого спільника в торгівлі. А й сім'я Настуні, яка належала до старих священничих родів, дивилася нерадо на її подружжя з сином «крамаря». Подобалося їй його багатство. Відпихало те, що він «крамар». Але, кінець кінців, якось погодилися.

Як же далеко було молодому Стефанові до міста, що вже видніло перед ним, і до невеличкого дому на березі тихої Липи біля церковці св. Духа.

II

А там ждали на них, бо все було приготоване до весілля. Весільні гості з'їхалися вже, й гамірно було від молоді і старших.

Брат хазяїна о. Іоан Лісовський найдовше опирався подружжю Настуні зі Стефаном. Бо між церквою св. Юра й сім'єю Дропанів провадився довгий судовий спір за якийсь ґрунт, і о. Іоан недобре думав про старого Дропана. Та й тепер виїхав скорше зі Львова, щоб не їхати разом з «безбожним крамарем», котрий провадив судові спори з домом Божим. І, крім того, урядив ще одну демонстрацію,— він хотів бути на вінчанню своєї братаниці. Але не хотів, щоб старий Дропан міг чванитися, що він, о. Іоан, приїхав нарочно на те весілля! Для того вишукав собі якісь церковні діла у львівського владика до Кам'янця на Поділлі, щоб тільки буцімто по дорозі бути на весіллю братаниці. Це розголосив іще у Львові.

які переїздили, не бачив золотистої імли беріз, ні пахучої м'яти, ні гнучкого ломиносу, ні яглиці, ні жовто-червоної дівини, ні холодку, ні копитника-стародуба, хоч ішов по них.

— Йому тепер цвіте папороть... — говорили про нього весільні гості, прихильно сміючись.

А в його серці цвіла й пахла любов.

Він раз у раз згадував, як вона починалася і як перший раз побачив Настуню на подвір'ю церкви св. Юра у Львові. Відтоді життя було для нього одною смугою світла, запаху й музики. І боротьби. Батько не дуже був за цим, щоб він женився з попадянкою. Мав для нього на приміті багату дочку свого спільника в торгівлі. А й сім'я Настуні, яка належала до старих священничих родів, дивилася нерадо на її подружжя з сином «крамаря». Подобалося їй його багатство. Відпихало те, що він «крамар». Але, кінець кінців, якось погодилися.

Як же далеко було молодому Стефанові до міста, що вже видніло перед ним, і до невеличкого дому на березі тихої Липи біля церковці св. Духа.

II

А там ждали на них, бо все було приготоване до весілля. Весільні гості з'їхалися вже, й гамірно було від молоді і старших.

Брат хазяїна о. Іоан Лісовський найдовше опирався подружжю Настуні зі Стефаном. Бо між церквою св. Юра й сім'єю Дропанів провадився довгий судовий спір за якийсь ґрунт, і о. Іоан недобре думав про старого Дропана. Та й тепер виїхав скорше зі Львова, щоб не їхати разом з «безбожним крамарем», котрий провадив судові спори з домом Божим. І, крім того, урядив ще одну демонстрацію,— він хотів бути на вінчанню своєї братаниці. Але не хотів, щоб старий Дропан міг чванитися, що він, о. Іоан, приїхав нарочно на те весілля! Для того вишукав собі якісь церковні діла у львівського владика до Кам'янця на Поділлі, щоб тільки буцімто по дорозі бути на весіллю братаниці. Це розголосив іще у Львові.

Тепер сидів зі своїм братом і з ігуменом недалекого василіянського монастиря в Чернчу, о. Теодозієм, в садку біля парохіяльного дому, при деревлянім столику, в тіні лип. Перед ними стояли три глиняні горнятка, глечик кислого молока, хліб і масло.

— Їж і оповідай, що нового,— говорив до нього о. Лука.

— Від чого тут починати? — журився о. Іоан.

— Від справи нашої церкви,— сказав поважно ігумен Теодозій.

— Авжеж,— відповів о. Іоан.

Хвилину подумав, взяв шматок житнього хліба, насмарував маслом і, поклавши його знов на деревляну тарілку, почав:

— Нашу святу церкву дорешти розорили и одоліли латинські гієрархи та й панують над нею. А наші крамарі ще й собі шарпають її,— не стерпів, щоб не додати:

— І врата адові не одоліють її,— замітив побожно ігумен Теодозій.

— Так, так,— відповів о. Іоан.— Але щораз більше важко стає дихати. Гордість, лакімство, нечистоту, обжирство й пиянство — всі без винятку гріхи головні бачимо у чужих. А мимо того панують вони над нашою церквою. І Господь не виводить її з чужого ярма!..

Львівський священик гірко усміхнувся. На се сказав о. Теодозій:

— Бо й ми не без гріхів. Особенно нищить нас оден головний гріх. Це лінивство. Із-за нього ми так покутуємо. Бував я в світі, між чужими людьми, бував у Єрусалимі, і в Антіохії, й на Святій горі Афонській. Але ніде не бачив, щоб інші люде так мало прикладалися до книг, як наші. І тому вони не уміють боронити своєї церкви перед нападами ворогів!

— Ти все своє, отче ігумене,— замітив о. Лука.— А я тобі не раз казав і тепер кажу, що воно троха так, а троха інакше. Бо де тих книг взяти? І за що купити? Га? За що?! А ще до того жонатому священикові в нинішних дорогих часах! Церковні землі загарбали старости й ксендзи. Татарські напади дихати не

Тепер сидів зі своїм братом і з ігуменом недалекого василіянського монастиря в Чернчу, о. Теодозієм, в садку біля парохіяльного дому, при деревлянім столику, в тіні лип. Перед ними стояли три глиняні горнятка, глечик кислого молока, хліб і масло.

— Їж і оповідай, що нового,— говорив до нього о. Лука.

— Від чого тут починати? — журився о. Іоан.

— Від справи нашої церкви,— сказав поважно ігумен Теодозій.

— Авжеж,— відповів о. Іоан.

Хвилину подумав, взяв шматок житнього хліба, насмарував маслом і, поклавши його знов на деревляну тарілку, почав:

— Нашу святу церкву дорешти розорили и одоліли латинські гієрархи та й панують над нею. А наші крамарі ще й собі шарпають її,— не стерпів, щоб не додати:

— І врата адові не одоліють її,— замітив побожно ігумен Теодозій.

— Так, так,— відповів о. Іоан.— Але щораз більше важко стає дихати. Гордість, лакімство, нечистоту, обжирство й пиянство — всі без винятку гріхи головні бачимо у чужих. А мимо того панують вони над нашою церквою. І Господь не виводить її з чужого ярма!..

Львівський священик гірко усміхнувся. На се сказав о. Теодозій:

— Бо й ми не без гріхів. Особенно нищить нас оден головний гріх. Це лінивство. Із-за нього ми так покутуємо. Бував я в світі, між чужими людьми, бував у Єрусалимі, і в Антіохії, й на Святій горі Афонській. Але ніде не бачив, щоб інші люде так мало прикладалися до книг, як наші. І тому вони не уміють боронити своєї церкви перед нападами ворогів!

— Ти все своє, отче ігумене,— замітив о. Лука.— А я тобі не раз казав і тепер кажу, що воно троха так, а троха інакше. Бо де тих книг взяти? І за що купити? Га? За що?! А ще до того жонатому священикові в нинішних дорогих часах! Церковні землі загарбали старости й ксендзи. Татарські напади дихати не